Zvláštnosti mladistvých ve způsobu jízdy a v chování pří jízdě

Publikováno: 7. 3. 2007

Mladiství jednají silněji než dospělí ve vztahu k momentálnímu okamžiku.

Vyzkoušení si hranic vlastních nebo vozidla a dosažení určitého sociálního statutu stojí v popředí jejich zájmu. V dopravním provozu jim pak chybí vědomí zodpovědnosti a předvídání možných následků jednání. Nebezpečí rizika zvyšují snahy o imponování a vzbuzování respektu (předvádění se) a chybějící vnímání nebezpečnosti jednání a situací. Mladí lidé často podceňují význam pocitu bezpečnosti nebo tento ani nevnímají. K tomu přistupuje nedostatečná praxe v řízení vozidla.

Faktor mládí

Jízdu mladistvých ovlivňují následující faktory:

- Omezování se na momentálně prožívaný časový úsek:
  - Rozhodující kritérium počínání mladistvých je časová dimenze „přítomnost“ (žití zde a nyní). Daný okamžik určuje jednání, budoucnost (následky svého jednání) si mladiství zřídka vědomě představují.
  - Připravenost této věkové skupiny riskovat není svévolné podceňování rizika, nýbrž chybějící prozíravost a předtucha následků jednání. To objasňuje malou hodnotu, kterou mladiství přikládají bezpečnosti ve smyslu preventivního počínání.
- Jednání na zkoušku (co to udělá, když):
  - V mladém věku existuje potřeba vyzkoušet a ověřit si hranice jednání. To platí také pro silniční dopravu.
  - V autoškole se instruktor stará o to, aby se při jízdách vyhýbalo riziku. V řidičské praxi většinou chybí korigující „dohlížitel“, proto jsou hranice jednání stále rozšiřovány.
  - Mladý řidič nejen že při nesprávném počínání nedostane žádnou negativní zpětnou vazbu, nýbrž si udělá dokonce pozitivní zkušenost: Rychle se dostane ke svému cíli a ukáže ostatním, že to tak jde.
  - Korektní, správný styl jízdy přináší naopak často negativní zkušenosti (například pomalejší postup k cíli při dodržování pravidel silničního provozu).
- Silná potřeba a touha po společenském postavení a sociální prestiži:
  - Opatrností při jízdě se sotva získá uznání a respekt, především ne u vrstevníků.
  - Být nejrychlejší při rozjezdu od semaforů křižovatky, „nejhbitější“ při proplétání se, být tím, kdo všechny nechá za sebou – to většinou imponuje ostatním, vyvolává uspokojení a dává subjektivní utvrzení o vlastních řidičských kvalitách.
  - K nejtěžším nehodám řidičů začátečníků dochází tehdy, když chtějí druhým ukázat své řidičské umění.

Faktor „řidič začátečník“

Chování mladistvých řidičů je také určováno faktory, na kterých celkově závisí řízení automobilu. Mladí řidiči začátečníci jsou částečně ovlivňováni těmito skutečnostmi:

- Činnost při jízdě a její automatické provádění:
  - Dopravní situace jsou tak komplexní, že na potřebné vnímání, zpracování informací a včasné reagování jsou kladeny velmi vysoké nároky.
  - Čím více rutinních činností má řidič zautomatizovaných, tím více se může koncentrovat na dopravní situaci a provoz.
  - K těmto rutinním činnostem patří například řazení, obsluha plynového a brzdového pedálu atd.

CDV CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU © *Observatoř bezpečnosti silničního provozu, www.czrso.cz*

- Činnosti při jízdě a interpretace dopravních informací:
    - V průběhu své praxe se řidič učí přiměřeně interpretovat informace z dopravního provozu.
    - Tím se učí rozlišovat důležité od nedůležitého a svou pozornost soustřeďovat na skutečná ohrožení.
- Jízda automobilem a informační kapacita:
    - Vědomě zaměřovaná pozornost řidiče závisí do značné míry na tom, jakou mozkovou kapacitu má k dispozici v momentální dopravní situaci.
    - Tato kapacita může být vázána a snižována například rozhovorem, poslechem hudby nebo telefonováním za jízdy, ale také stresem a emocemi jako je zlost a hněv.

© Observatoř bezpečnosti silničního provozu, www.czrso.cz